

Yazma Eğitime Yönelik Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Ölçme Araçları Üzerine Bir İnceleme

Mehmet TEMİZKAN*
Öznur YILDIRIM**

Öz

Bu araştırmanın amacı yazma eğitimiyle ilgili lisansüstü çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarını çeşitli yönlerden incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri setini yazma eğitime yönelik hazırlanan doktora çalışmaları oluşturmaktadır. Veri setine erişmek amacıyla www.yok.gov.tr adresinden yapılan taramalar sonucunda yazma eğitime yönelik toplam 92 doktora çalışması tespit edilmiştir. Bu çalışmalar Türkçe ile gerçekleştirilmiş olma, ölçme aracı kullanmış olma ve yabancılara Türkçe öğretimine yönelik olmama şeklindeki ölçütler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda ulaşılan 55 doktora çalışması araştırmanın veri seti olarak belirlenmiştir. Araştırmada verilerin toplanması amacıyla “Ölçme Araçlarını Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Bu formda doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçlarının isimleri, türleri, amaçları ve geliştirilme şekilleri olmak üzere toplam dört madde bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre doktora çalışmalarında toplam 96 ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme araçlarının türlere göre sıklıkları ise ölçek (f=33), puanlama anahtarı (f=21), form (f=21), test (f=12) ve diğer ölçme araçları (f=9) olarak belirlenmiştir. Bu ölçme araçlarından ölçekler 55 defa, puanlama anahtarları (rubric) 31 defa, formlar 53 defa, testler 21 defa, “diğer” kategorisindeki ölçme araçları 33 defa tekrar edilerek kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazma eğitimi, ölçme araçları, ölçek, puanlama anahtarı

A Review of Measurement Tools Used in Graduate Studies on Writing Education

Abstract

The aim of this research was to examine the measurement tools used in graduate studies on writing education from various aspects. The research was carried out by document analysis, one of the qualitative research methods. The data set consisted of doctoral dissertations prepared for writing education. A total of 92 doctoral dissertations on writing education were found as a result of the scans conducted on www.yok.gov.tr to collect the data. These studies were evaluated in compliance with the requirements of being carried out in Turkish, utilizing a measurement tool, and not being intended to teach Turkish to foreigners. This evaluation resulted in 55 doctoral dissertations, which were chosen as the research's data set. “Measurement Tools Evaluation Form” was employed for data collection. Names, types, purposes, and development processes of the measurement tools used in doctoral dissertations are the four items that constitute this form in total. According to the results obtained in the research, a total of 96 measurement tools were used in doctoral studies. Frequency of measurement tools by types was as follows: scale (f=33), grading key (f=21), form (f=21), test (f=12), and other measurement tools (f=9). Scales were used 55 times,

* Prof. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Hatay, mtemizkan@mku.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0001-7437-6754

** Öğr. Gör., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Tömer, Hatay, oznurildirim72@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-5692-5270

rubrics were used 31 times, forms were used 53 times, tests were reused 21 times, and the measurement tools in the "other" category were used 33 times.

Keywords: Writing education, measurement tools, scale, rubric

Giriş

İletişim süreci zihinde tasarlanan ve paylaşmaya hazır hâle getirilen iletilerin bir kaynak tarafından hedef kitleye ulaştırılması ile başlamaktadır. İletilerin hedef kitleyle paylaşılmasının beden dili, resim, müzik gibi değişik yolları olmakla birlikte bu süreçte en yaygın olarak kullanılan kod dildir. Dilin paylaşmaya, diğer bir ifadeyle anlatmaya dayalı boyutu konuşma ve yazmadan oluşur. Bu iki dil becerisi paylaşmak istenenlerin bir araya getirilmesi, planlanması, aralarındaki bağlantıların kurulması gibi zihinsel aşamalar bakımından benzer işlemleri içermektedir. Buna karşın zihinde soyut bir hâde bulunan sözlerin hedef kitleye ulaştırılması sırasında konuşma becerisi dilin sözlü ifade boyutunu kullanırken, yazma becerisi yazılı ve basılı işaretler sistemini kullanır.

Yazma aralarında küçük farklılıklar olmasına rağmen ortak noktaların vurgulanması temeline dayanarak tanımlanmaktadır. Örneğin “duygu ve düşünceleri anlatabilmek için uygun olan sembol ve işaretleri psikomotor olarak üretmek” (Akyol, 2015, s. 52); “duyulan, düşünülen, tasarlanan ve yaşananları yazı ile anlatmak” (Sever, 2004, s. 21); “işlem olarak zihinde yapılandırılan bilgi, düşünce, duygu ve istekleri belli kuralla uygun yazıya aktarma işi” (Güneş, 2013, s. 156) olarak farklı bakış açıları ile açıklanabilmektedir. Bu tanımlarda üzerinde durulan noktalar otomatikleşme, paylaşma, planlama ve yapılandırma şeklindedir. Buna göre yazma anlatılmak istenenlerin öncelikle zihinde tasarlanmasıyla başlamaktadır. Bu tasarlama işlemi sonucunda paylaşmak üzere hazır hâle getirilen sözler oluşur. Son aşamada ise bu sözler otomatik olarak hedef kitle ile paylaşılır. Aktaş ve Gündüz (2001, s. 57) bu noktaların çoğuna vurgu yaparak yazılı anlatımı, “her türlü olay, düşünce, durum ve duyguları, dili en güzel şekilde kullanarak, belli bir plan dâhilinde başkalarına ve yarınlara ulaştırmaya, böylece kalıcılığı sağlamaya imkân veren bir araç” olarak tanımlamaktadır. Böylece otomatik olarak yapılan üretime estetik boyut ve kalıcılığı sağlama işlevi eklenmektedir.

Yazma her şeyden önce insanlar arasındaki iletişimi sağlaması yönüyle önemli bir dil becerisidir. Bunun yanında kişiye düzenli düşünme, düşündükleri arasında sıralama, sınıflama, bağlantı kurma, seçme gibi zihinsel işlemler açısından katkıda bulunur. Yazma hem bireysel hem toplumsal anlamda kalıcılığın sağlanmasında önemli rolü olan bir etkinliktir. Yazma yoluyla insanlar birbirlerine deneyimlerini, birikimlerini aktarırlar. Bu durum toplumsal düzeye taşındığında kültürün oluşumu ve nesiller arasında aktarımı işlevlerini yerine getirdiği görülür.

Birey ve toplum hayatı açısından önemi ve yerine getirdiği işlevleriyle ön plana çıkan yazma ile ilgili ülkemizdeki akademik çalışmaların yaklaşık otuz yıllık bir geçmişi vardır. 1980’li yılların sonlarından ve 1990’lı yılların başlarından itibaren başlayan yazma becerisi ve yazılı anlatımla ilgili lisansüstü çalışmalar nicel olarak yoğun sayılmaz. Bu yıllardan 2000’li yıllara kadar olan çalışmalar Sever (1993) yazılı anlatım ve tam öğrenme kuramı, Özbay (1995) ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, Erdiken (1989, 1996) işitme engelli öğrencilerin yazılı anlatım becerileri konularına yoğunlaşmıştır.

Yazılı anlatım becerisi üzerine gerçekleştirilen lisansüstü çalışmalarda Şimşek (2000) bilgisayar destekli yazılı anlatım, Deniz (2000) köy ve kent öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin karşılaştırılması, Temur (2001), Kelağası (2009) yazılı anlatım becerisi ile okul başarısı arasındaki ilişki, Tekşan (2001) yazılı anlatımda ön hazırlığın etkisi, Temizkan (2003) Türkçe öğretmenlerinin yazılı anlatım uygulamaları, Uça (2003), Bahar (2006), Avcı (2006), Alkan (2007) yazılı anlatım yanlışları, Şahin (2004) yazılı anlatım becerisi ve etkin öğrenme, Koçak (2005), Kırbaz (2006), Çelikpazu (2006), Töremen (2008), Gedik (2008) ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, Anılan (2006) yazılı anlatım ve kelime ağı, Akbayır (2006) yazılı anlatım ve anlatım biçimleri, Esan (2006), Karabulut (2006), Türkan (2006) edebî söz dizimi ve yazılı anlatım, Nalcı (2006) deyimler ve yazılı anlatım, Karateke (2006) yaratıcı drama ve yazılı anlatım, Tüysüz (2007), Hancı (2007), Çabaz (2007) kelime hazinesi ve yazılı anlatım, Büyükkiz (2007), İlaslan (2007) anlatım bozukluğu ve yazılı anlatım, Pekaz (2007) geribildirim ve yazılı anlatım, Üstün (2007) karikatür ve yazılı anlatım, Bağcı (2007) yazılı anlatım ve tutum konularının işlendiği görülmektedir.

2010'dan günümüze kadar gelen sürece bakıldığında yazma becerisi ile ilgili lisansüstü çalışmaların içerik açısından çeşitlendiği görülmektedir. Bu süreçteki çalışmalarda Coşkun (2010), Haykır (2012) okuma ve yazılı anlatım ilişkisi, Hamzadayı (2010) bütünleştirilmiş öğrenme ve yazılı anlatım, Duran (2010), Ak (2011), Erdoğan (2012) yaratıcı yazma, Zorbaz (2010) yazma kaygısı ve tutukluğu, Alihanoğlu (2011) çoklu zekâ ve yazılı anlatım, Uygun (2012) öz düzenleme ve yazılı anlatım, Can (2012), Irmak (2019) bağdaşıklık ve tutarlılık, Sever (2013), Tavşanlı (2019), Kardaş (2013) iş birlikli öğrenme ve yazılı anlatım, Türker (2014) web tabanlı yazılı anlatım, Topuzkanamış (2014) yazma stratejileri, Erbilen (2014) yazmada planlama, Dumanlı (2014) öz yeterlik ve yazma, Kaldırım (2014), Altuner (2017) 6+1 analitik yazma, Canitezer (2014), Erbilen (2021) yazma motivasyonu, Dölek (2016) akran etkileşimi ve yazılı anlatım, Özdemir (2017) ters yapılandırılmış öğretim yöntemi ve yazılı anlatım konularına yer verilmiştir. Bu örneklerden hareketle yazma becerisiyle ilgili lisansüstü çalışmaların sayılarının ve konu çeşitliliğinin yıllar geçtikçe arttığını söylemek mümkündür. Bu durum Türkçe eğitimi alanının geneli için de geçerlidir. Özçakmak (2017) Türkçe eğitimi alanında 2006-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi yapılan lisansüstü çalışma sayısının 862; 2011-2015 yıllarında bu çalışmaların sayısının 1154 olduğunu tespit etmiştir. Buna göre 2011-2015 yıllarında yapılan tez sayısının yaklaşık 1,5 kat arttığı ifade edilebilir. Ayrıca Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) 2006 yılından bu yana tezlerin sayısında önemli bir artış olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum Türkçe eğitimi alanında yetişen öğretim üyelerinin sayıca artmasıyla da bağlantılıdır.

Yazılı anlatım becerisine yönelik olarak gerçekleştirilen lisansüstü çalışmaların hem sayı hem de konu çeşitliliği açısından zenginleşmesi, bu çalışmalar üzerine çeşitli yönlerden değerlendirmelerin yapılmasını gerekli ve önemli kılmaktadır. Bu konuyla ilgili çalışmalara bakıldığında sayıları fazla olmamakla birlikte yazılı anlatım becerisine yönelik araştırmaları çeşitli yönlerden değerlendiren ürünlerin olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin Elbir ve Yıldız (2012) yazma becerisine yönelik tezleri dış yapı ve içerik açısından değerlendirmiştir. Buna göre yazılı anlatım becerisiyle ilgili çalışmalara sayı olarak bakıldığında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan tezler en fazla 2006 ve 2007 yıllarında hazırlanmıştır. Ayrıca çalışmalarda deneysel yöntemin sıklıkla kullanıldığı, verilerin analiz edilmesi amacıyla en çok içerik analizine başvurulduğu belirlenmiştir. Tok ve Potur (2015) tezler ve makalelerden oluşan veri setini hedef kitle, yöntem ve yazma eğilimleri açısından incelemiştir. Bu araştırmada yazılı anlatım becerisine yönelik çalışmalarda en çok tarama modelinin tercih edildiği, nicel yaklaşımların nitel araştırmalara oranla daha çok kullanıldığı, "yazma yöntemleri" ve "farklı türlerde metin yazmaya" yönelik çalışmaların sıklıkla gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Uyar (2016) lisansüstü tezleri hedef kitle, diğer dil becerileri ile ilişkiler ve yöntem değişkenlerine göre değerlendirmiş ve böylece son çeyrek asırda yazılı anlatım becerisini geliştirmeye odaklanan araştırmaları sentezlemeye çalışmıştır. Bu çalışmada yazma becerisine yönelik araştırmaların dört temel noktaya odaklandığı belirtilmiştir. Bunlar yazılacak metinlerin içeriğini zenginleştirmek için yapılacak ön çalışmalar, öğretimsel uygulamalar, ölçme ve değerlendirme çalışmaları, teknoloji kullanımıdır. Karagöz ve Şeref (2020) de makaleleri eğilimlerine göre analiz etmiştir. Bu çalışmada Thomson Reuters Web Of Science (WoS) veri tabanında dizinlenen yazma becerisiyle ilgili makaleler incelenerek mevcut eğilimler hakkında tespitler yapılmıştır. Temizkan ve Erdevir (2020) yazılı anlatım becerisine yönelik tezlerde kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenleri değerlendirmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre değişkenlerin problem durumu, problem cümlesi, amaç, alt amaçlar, araştırmanın önemi başlıklarında yer verildiği belirlenmiştir.

Alanda yapılan çalışmalardan hareketle yazılı anlatım becerisine yönelik çalışmalar üzerine çeşitli yönlerden gerçekleştirilen değerlendirme araştırmalarının sayı ve boyut olarak çeşitlenmeye başladığı görülmektedir. Bu araştırmalar genellikle yazılı anlatım çalışmalarının türü, yapıldığı üniversite, yıl dağılımı gibi boyutlar üzerinde durmaktadır. Ayrıca bu değerlendirme araştırmalarında yazılı anlatım becerisine yönelik çalışmaların konu dağılımları, kullanılan yöntemler, seçilen örneklem bilgileri gibi başlıkların da değerlendirildiği görülmektedir. Bu araştırmada yazma becerisiyle ilgili olarak gerçekleştirilen doktora tezlerinde kullanılan ölçme araçları konu edilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı Türkiye'de yazma becerisine yönelik olarak gerçekleştirilen doktora tezlerinde kullanılan ölçme araçlarını isim, tür, amaç ve geliştirilme şekli boyutları açısından incelemektir. Bu konu, yazılı anlatımla ilgili önceki değerlendirme araştırmalarında ele alınmayan bir boyutu içermesi

bakımından önemlidir. Ayrıca söz konusu doktora tezlerinde kullanılan ölçme araçlarının isimleri, türleri, amaçları ve geliştirilme şekilleri gibi yönlerden ortaya konulmasının alanla ilgili gerçekleştirilecek araştırmalara yol gösterici olması beklenmektedir. Bu açıklamalar doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur:

Araştırmanın problem cümlesi “Yazma eğitime yönelik olarak gerçekleştirilen doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçları nelerdir?” şeklinde ifade edilebilir.

Araştırmanın problem cümlesine bağlı olarak aşağıdaki soruların cevapları aranmaktadır:

1. Doktora çalışmalarında hangi ölçme araçları kullanılmaktadır?
2. Doktora çalışmalarında hangi türlerde ölçme araçları kullanılmaktadır?
3. Doktora çalışmalarında yer alan ölçme araçları hangi amaçlarla kullanılmaktadır?
4. Doktora çalışmalarında yer alan ölçme araçları nasıl geliştirilmiştir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri seti, veri toplama aracı, verilerin analizi başlıklarıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Yazma eğitime yönelik lisansüstü çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının incelenmesini amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırma “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 29). Nitel araştırmalarda yaygın olarak üç veri toplama yöntemi vardır: Görüşme, gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi. Araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman incelemesi denir. Doküman incelemesinde araştırma konusuyla ilgili raporlar, kitaplar, arşiv dosyaları, video ve ses kayıtları, fotoğraflar gibi belgeler özgünlüğü kontrol edilerek sistematik bir şekilde analiz edilir.

Veri Seti

Bu araştırmanın veri setini yazma eğitime yönelik olarak gerçekleştirilen doktora çalışmaları oluşturmaktadır. Veri setine erişmek amacıyla www.yok.gov.tr adresinden “yazılı anlatım, yazma eğitimi, yazma becerisi” anahtar kelimeleri yoluyla taramalar yapılmıştır. Anahtar kelimelerden yazılı anlatımla ilgili 47, yazma eğitimiyle ilgili 10, yazma becerisiyle ilgili 35 olmak üzere erişime açık olan toplam 92 doktora çalışması tespit edilmiş ve bu çalışmalar aşağıdaki ölçütler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

1. Çalışmanın Türkçe ile gerçekleştirilmiş olması (Herhangi bir yabancı dille gerçekleştirilen çalışmalar değerlendirme dışında tutulmuştur.).
2. Çalışmanın ana dili konuşucuları ile ilgili olması (Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan çalışmalar veri setinin dışında tutulmuştur.).
3. Çalışmada ölçme aracı kullanılmış olması.

Yukarıdaki ölçütlere göre yapılan değerlendirme sonucunda geriye kalan çalışmalar tarama yapılan anahtar kelimeler doğrultusunda ortak olup olmama durumuna göre incelenmiştir. Ortak çalışmalardan birisi seçilerek veri setine ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın veri setini 55 doktora tezi oluşturmaktadır. Veri setini oluşturan çalışmalar 10.12.2021 ile 13.12.2021 tarihleri arasında yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Ölçme Araçlarını Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Bu form araştırmanın amacına uygun olarak birkaç sorudan oluşmaktadır.

Tablo 1.

Ölçme Araçlarını Değerlendirme Formu

Çalışmanın Sıra Numarası ve Adı					
Birinci Ölçme Aracının Adı					
Birinci Ölçme Aracının Amacı					
Birinci Ölçme Aracının Geliştirilme Şekli	Araştırmacı Tarafından ( )	Hazır Olarak Kullanılan ( )			
Birinci Ölçme Aracının Türü	Ölçek ( )	Puanlama Anh.( )	Test ( )	Form ( )	Diğer ( )
İkinci Ölçme Aracının Adı					
İkinci Ölçme Aracının Amacı					
İkinci Ölçme Aracının Geliştirilme Şekli	Araştırmacı Tarafından ( )	Hazır Olarak Kullanılan ( )			
İkinci Ölçme Aracının Türü	Ölçek ( )	Puanlama Anh. ( )	Test ( )	Form ( )	Diğer ( )
Üçüncü Ölçme Aracının Adı					
Üçüncü Ölçme Aracının Amacı					
Üçüncü Ölçme Aracının Geliştirilme Şekli	Araştırmacı Tarafından ( )	Hazır Olarak Kullanılan ( )			
Üçüncü Ölçme Aracının Türü	Ölçek ( )	Puanlama Anh. ( )	Test ( )	Form ( )	Diğer ( )
Dördüncü Ölçme Aracının Adı					
Dördüncü Ölçme Aracının Amacı					
Dördüncü Ölçme Aracının Geliştirilme Şekli	Araştırmacı Tarafından ( )	Hazır Olarak Kullanılan ( )			
Dördüncü Ölçme Aracının Türü	Ölçek ( )	Puanlama Anh. ( )	Test ( )	Form ( )	Diğer ( )

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Ölçme Araçlarını Değerlendirme Formu a. Ölçme aracının adı, b. Ölçme aracının amacı, c. Ölçme aracının geliştirilme şekli, d. Ölçme aracının türü olmak üzere 4 boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar aynı zamanda araştırmanın alt problemleri ile bağlantılıdır. İlgili çalışmada kaç ölçme aracı kullanılmışsa formda o kadar satıra yer verilmektedir.

Verilerin Analizi

Yazma eğitime yönelik lisansüstü çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının incelenmesini amaçlayan bu çalışmada verilerin analizi amacıyla içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi en genel tanımıyla nicel veya nitel verilerin belli kodlar, temalar, sınıflandırmalar çerçevesinde sistematik olarak kodlanmasıdır (Fraenkel vd., 2007, Büyüköztürk vd., 2008). Bu tanımla benzer olarak Tavşancıl ve Aslan (2001, s. 22) içerik analizini “sözel, yazılı ve diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve dil bilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma” şeklinde tanımlamaktadır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.

İçerik analizi uygulama şekillerine göre bazı türlere ayrılmaktadır. Bu türlerden birisi de betimsel analizdir. Yıldırım ve Şimşek (2011)’e göre betimsel analizde veriler önceden belirlenen temalar altına yerleştirilir. Önceden belirlenmiş bir çerçeveye bağlı olarak nitel verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve tanımlanan bulguların yorumlanması amacıyla betimsel analiz kullanılır. Ayrıca betimsel analiz yöntemi, belirli bir konuda ya da alanda birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel çalışmaların derinlemesine incelenip düzenlenmesi anlamına gelir. Böylece o konu ya da alandaki genel eğilimler belirlenerek elde edilen sonuçlar hedeflenen konulara yönelik olarak gelecekte planlanan çalışmalara yön gösterir (Ültay vd., 2021). Betimsel içerik analizi ile bir temanın frekans ve yüzdelerine dayanarak genel örüntüsü verilmekte, detaylı bir yorumlama yapılmamaktadır (Dinçer, 2018). Bu açıklamalardan hareketle betimsel analizde önceden belirlenen ölçütlerin bulunduğunu, incelenen dokümanın bu ölçütlere göre değerlendirildiğini ve sayısal ifadelere dönüştürüldüğünü söylemek mümkündür. Bu çalışmada yazma becerisine yönelik olarak gerçekleştirilen doktora tezlerinde kullanılan ölçme araçları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme önceden belirlenmiş ölçütlere göre yapılmıştır. Bu tezlerde kullanılan ölçme araçları öncelikle isimleri, sonra da türleri, amaçları ve geliştirilme şekilleri ölçütleri doğrultusunda değerlendirildiği için araştırmanın verileri betimsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülmediği; deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla insan ya da hayvan kullanılmadığı; klinik çalışma olmadığı; kişisel verileri içermediğinden etik kurul onayı alınmamıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulguların sunumunda ölçme araçları öncelikle genel olarak sonra her bir ölçme aracı ait olduğu türe göre değerlendirilmiştir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçme Araçlarının Sayısal Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçlarının sayısal dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 2.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçme Araçlarının Sayısal Dağılımı

Veri Toplama Aracının Türü	Ölçme Aracının Sıklığı	Ölçme Aracının Kullanım Sıklığı
Ölçekler	33	55
Puanlama Anahtarı (Rubric)	21	31
Formlar	21	53
Testler	12	21
Diğer Ölçme Araçları	9	33
Toplam	96	193

Tabloda yazma eğitimine yönelik doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçlarının sıklıkları ile kullanım sıklıkları yer almaktadır. Buna göre doktora çalışmalarında toplam 96 ölçme aracı 193 defa tekrar edilerek kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarından 33 ölçek 55 defa, 21 puanlama anahtarı (rubric) 31 defa, 21 form 53 defa, 12 test 21 defa kullanılmaktadır. “Diğer” kategorisindeki 9 ölçme aracı 33 defa kullanılmıştır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçeklerin Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçeklerin Dağılımları

Ölçek	f	Ölçek	f
Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği	3	Yazma Tutukluğu Ölçeği	1
Kompozisyon Puanlama Ölçeği	1	Yazma Kaygısı Ölçeği	3
Kompozisyon Değerlendirme Ölçeği	5	Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği	1
Kompozisyon Çalışması Değerlendirme Ölçeği	1	Hikâye (Öykü) Elementleri Değerlendirme Ölçeği	4
Yazma Tutum Ölçeği	1	Kendini Değerlendirme Ölçeği	1
Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği	3	Yazmaya Yönelik Öz Düzenleme Ölçeği	2
Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği	1	Bağdaşlılık Düzeyi Değerlendirme Ölçeği	2
Türkçe Yazılı Anlatım Becerisi Tutum Ölçeği	1	Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği	1

Yazma Eğitime Yönelik Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Ölçme Araçları Üzerine Bir İnceleme

Serbest Yazmaya Karşı Tutum Ölçeği	1	Paragrafta Düşünceyi Geliştirme Teknikleri Değerlendirme Ölçeği	1
Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutum Ölçeği	1	Öz Düzenlemeye Dayalı Yazma Ölçeği	1
Türkçe Dersi Tutum Ölçeği	1	Yazılı Anlatım Etkinlikleri Algısı Ölçeği	1
Yazma Öz-Yeterlik Ölçeği	1	Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği	1
Yazma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği	1	Ölçme-Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği	1
Yazılı Anlatım Öz Yeterlik Ölçeği	2	Öğrenci Katılımının Dört Boyutu Ölçeği	1
Yazma Öz Yeterlikleri Ölçeği	1	Öğrenci Özerkliği Ölçeği	1
Yazma Motivasyonu Ölçeği	5	Üstbilişsel Yazma Farkındalığı Ölçeği	1
6+1 Analitik Yazma ve Değerlendirme Ölçeği	3		

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin dağılımları yer almaktadır. Buna göre en sık kullanılan ölçekler “Kompozisyon Değerlendirme Ölçeği (f=5), Yazma Motivasyonu Ölçeği (f=5), Hikâye (Öykü) Elementleri Değerlendirme Ölçeği (f=4) şeklindedir. Bunlardan Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği, Yazma Tutukluğu Ölçeği, Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve 6+1 Analitik Yazma ve Değerlendirme Ölçeği 3’er defa kullanılmıştır. Yazmaya Yönelik Öz Düzenleme Ölçeği, Bağdaşıklık Düzeyi Değerlendirme Ölçeği ve Yazılı Anlatım Öz Yeterlik Ölçeğinin ise 2’şer defa kullanıldığı görülmektedir. Tabloda yer alan diğer ölçeklerin her biri çalışmalarda 1’er defa kullanılmaktadır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçeklerin Amaçlarına Yönelik Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin amaçlarına yönelik bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 4.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçeklerin Amaçları

Veri Toplama Aracının Amacı	Ölçeğin Adı
Yazma becerisi düzeyini belirlemek	Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği Kompozisyon Puanlama Ölçeği Kompozisyon Değerlendirme Ölçeği Kompozisyon Çalışması Değerlendirme Ölçeği 6+1 Analitik Yazma ve Değerlendirme Ölçeği
Yazmaya yönelik tutumları belirlemek	Yazma Tutum Ölçeği Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği Türkçe Yazılı Anlatım Becerisi Tutum Ölçeği Serbest Yazmaya Karşı Tutum Ölçeği
Yazmaya yönelik öz yeterlik düzeyini belirlemek	Yazma Öz-Yeterlik Ölçeği Yazma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği Yazılı Anlatım Öz Yeterlik Ölçeği Yazma Öz Yeterlikleri Ölçeği
Öyküleyici anlatım becerisi düzeyini belirlemek	Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği Hikâye (Öykü) Elementleri Değerlendirme Ölçeği
Yazma motivasyonu düzeyini belirlemek	Yazma Motivasyonu Ölçeği
Yazma kaygısı düzeyini belirlemek	Yazma Kaygısı Ölçeği
Yazma tutukluğu düzeyini belirlemek	Yazma Tutukluğu Ölçeği
Metinlerin bağdaşıklık düzeyini belirlemek	Bağdaşıklık Düzeyi Değerlendirme Ölçeği
Paragraf yazma becerisini belirlemek	Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği Paragrafta Düşünceyi Geliştirme Teknikleri Değerlendirme Ölçeği
Yazmaya yönelik öz düzenleme becerisini belirlemek	Yazmaya Yönelik Öz Düzenleme Ölçeği
Kendi metnini değerlendirme düzeyini belirlemek	Öz Düzenlemeye Dayalı Yazma Ölçeği Kendini Değerlendirme Ölçeği

Öğretmenlerin yazma etkinliklerine ilişkin algılarını belirlemek	Yazılı Anlatım Etkinlikleri Algısı Ölçeği
Öğrencilerin başarı-amaç yönelimi düzeylerini belirlemek	Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği
Öğretmenlerin yazma becerisini değerlendirirken yaşadıkları güçlükleri belirlemek	Ölçme-Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği
Öğrencilerin derse katılım düzeylerini belirlemek	Öğrenci Katılımının Dört Boyutu Ölçeği
Öğrenci özerkliği durumlarını belirlemek	Öğrenci Özerkliği Ölçeği
Öğrencilerin üst bilişsel yazma farkındalıklarını belirlemek	Üst bilişsel yazma farkındalığı ölçeği

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin amaçları ve geliştirilme şekilleri yer almaktadır. Buna göre yazma becerisi düzeyini belirlemek amacıyla yazılı anlatım değerlendirme ölçeği, kompozisyon puanlama ölçeği, kompozisyon değerlendirme ölçeği, kompozisyon çalışması değerlendirme ölçeği ve 6+1 analitik yazma ve değerlendirme ölçeği kullanılmaktadır. Yazmaya yönelik tutumları ölçmek amacıyla yazma tutum ölçeği, yazmaya yönelik tutum ölçeği, yazmaya ilişkin tutum ölçeği, Türkçe yazılı anlatım becerisi tutum ölçeği, serbest yazmaya karşı tutum ölçeği kullanılmaktadır. Yazmaya yönelik öz yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla yazma öz yeterlik ölçeği, yazma becerisi öz yeterlik ölçeği, yazılı anlatım öz yeterlik ölçeği ve yazma öz yeterlikleri ölçeği kullanılmaktadır. Öyküleyici anlatım becerisi düzeyini belirlemek amacıyla öyküleyici anlatım tutarlılık değerlendirme ölçeği ve hikâye (öykü) elementleri değerlendirme ölçeği kullanılmaktadır.

Bunların dışında yazma motivasyonu düzeyini belirlemek amacıyla yazma motivasyonu ölçeği, yazma kaygısı düzeyini belirlemek amacıyla yazma kaygısı ölçeği, yazma tutukluğu düzeyini belirlemek amacıyla yazma tutukluğu ölçeği, metinlerin bağdaşıklık düzeyini belirlemek amacıyla bağdaşıklık düzeyi değerlendirme ölçeği, paragraf yazma becerisini belirlemek amacıyla paragraf tutarlılığı değerlendirme ölçeği ve paragrafta düşünceyi geliştirme teknikleri değerlendirme ölçeği, yazmaya yönelik öz düzenleme becerisini belirlemek amacıyla yazmaya yönelik öz düzenleme ölçeği ve öz düzenlemeye dayalı yazma ölçeği, kendi metnini değerlendirme düzeyini belirlemek amacıyla kendini değerlendirme ölçeği, öğretmenlerin yazma etkinliklerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yazılı anlatım etkinlikleri algısı ölçeği, öğrencilerin başarı-amaç yönelimi düzeylerini belirlemek amacıyla başarı amaç yönelimi ölçeği, öğretmenlerin yazma becerisini değerlendirirken yaşadıkları güçlükleri belirlemek amacıyla ölçme-değerlendirme yeterlikleri ölçeği, öğrencilerin derse katılım düzeylerini belirlemek amacıyla öğrenci katılımının dört boyutu ölçeği, öğrenci özerkliği durumlarını belirlemek amacıyla öğrenci özerkliği ölçeği, öğrencilerin üst bilişsel yazma farkındalıklarını belirlemek amacıyla üst bilişsel yazma farkındalığı ölçeği kullanılmaktadır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçeklerin Geliştirilme Şekline Yönelik Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin geliştirilme şekline yönelik bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 5.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Ölçeklerin Geliştirilme Şekilleri

Ölçeğin Adı	Geliştirilme Şekli	
	Araştırmacı Tarafından Geliştirilen	Hazır Olarak Kullanılan
Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği	Anılan (2005), Bağcı (2007)	Sever (2000)
Kompozisyon Değerlendirme Ölçeği		Sever (1993, 2000, 2004, 2011), Kavcar (2004), Konedralı ve Özder, 2007)
Kompozisyon Çalışması Değerlendirme Ölçeği	Tekşan (2001)	
6+1 Analitik Yazma ve Değerlendirme Ölçeği		NWREL (1980) Özkara (2007) tarafından uyarlanarak.

Yazma Eğitime Yönelik Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Ölçme Araçları Üzerine Bir İnceleme

Yazma Tutum Ölçeği	Erdoğan (2012)	
Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği	Uygun (2012)	Uygun (2012), Can ve Topçuoğlu Ünal (2017)
Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği		Kear, Coffman, McKenna ve Ambrosio (2000)
Türkçe Yazılı Anlatım Becerisi Tutum Ölçeği	Güneyli (2007)	
Serbest Yazmaya Karşı Tutum Ölçeği		Bağcı Ayrancı ve Temizyürek (2017)
Yazma Öz-Yeterlik Ölçeği		Pajares, Hartley ve Valiante (2001)
Yazma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği		Demir (2011) tarafından uyarlanarak
Yazılı Anlatım Öz Yeterlik Ölçeği		Ünlü, Önder ve Müldür (2016)
Yazma Öz Yeterlikleri Ölçeği	Şengül (2011)	Aydın, İnnalı, Batar ve Çakır (2013)
Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği	Coşkun (2005)	
Hikâye (Öykü) Elementleri Değerlendirme Ölçeği		Harris ve Graham (1996)
Yazma Motivasyonu Ölçeği	Canitezzer (2014), Öztürk (2013), Yaman, Demirtaş ve Süğümlü (2015), Erbilin (2021)	Codling ve Gambrell (1997)
Yazma Kaygısı Ölçeği	Yaman (2010), Karakaya ve Ülper (2011)	Daly ve Miller (1975)
Yazma Tutukluğu Ölçeği		Rose (1981)
Bağdaşlılık Düzeyi Değerlendirme Ölçeği		Coşkun (2005)
Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği	Can (2012)	
Paragrafta Düşünceyi Geliştirme Teknikleri Değerlendirme Ölçeği	Can (2012)	
Yazmaya Yönelik Öz Düzenleme Ölçeği	Uygun (2012), Uygun (2012)	
Öz Düzenlemeye Dayalı Yazma Ölçeği	Müldür (2017)	
Kendini Değerlendirme Ölçeği		NWREL (1980) Özkara (2007) tarafından uyarlanarak
Yazılı Anlatım Etkinlikleri Algısı Ölçeği	Şimşek (2015)	
Başarı Amaç Yönelimi Ölçeği		Ames ve Archer (1984) Demir (2011) tarafından uyarlanarak
Ölçme-Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği	Şengül (2011)	
Öğrenci Katılımının Dört Boyutu Ölçeği		Reeve ve Tseng (2011) Eren (2013) tarafından uyarlanarak
Öğrenci Özerkliği Ölçeği		Yaman ve Süğümlü (2016)
Üst Bilişsel Yazma Farkındalığı Ölçeği		Kansızoğlu (2018)

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin geliştirilme şekilleri bulunmaktadır. Ölçeklerin geliştirilme şekilleri a) araştırmacı tarafından geliştirilen, b) hazır olarak kullanılan (uyarlama ölçekler bu gruba dâhil edilmiştir) olmak üzere iki başlıkta incelenmektedir. Buna göre doktora çalışmalarında araştırmacılarının geliştirerek kullandıkları ölçeklerle hazır olarak kullanılan ölçekler arasında dengeli bir dağılım vardır. Bunlar arasından kompozisyon değerlendirme ölçeklerinin, yazmaya ilişkin tutum ölçeklerinin, yazmaya yönelik öz yeterlik ölçeklerinin hazır olarak kullanıldığı;

motivasyon ölçekleriyle öz düzenleme ölçeklerinin araştırmacılar tarafından geliştirildiği görülmektedir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarlarının Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan dereceli puanlama anahtarlarının dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 6.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarlarının Dağılımları

Dereceli Puanlama Anahtarı	f
Yazılı Anlatımı Değerlendirme İçin Derecelendirilmiş Puanlama Anahtarı	2
Yazma Becerisini Değerlendirme İçin Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Yazılı Anlatım Değerlendirme Rubriği	1
Yaratıcı Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Yaratıcı Yazma Rubric	1
Bilgilendirici Türdeki Metinleri Değerlendirmeye İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Bilgilendirici Metin Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Bilgilendirici Metin Puanlama Anahtarı	1
Öyküleyici Metin Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Öyküleyici Metin Puanlama Anahtarı	1
Öykü Yazma Becerisi Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Hikâye Unsurları Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Dijital Hikâye Puanlama Anahtarı	1
Tartışmacı Metin Yazma Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Tartışmacı Anlatımda Tutarlılığı Dereceli Puanlama Anahtarı	1
İkna edici metin için değerlendirme rubriği	1
Sentez Metin Yazma Analitik Değerlendirme Rubriği	1
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımında Gerçekleştirilen Değişiklikleri	1
Belirlemeye İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı	1
Yazılı Anlatımda Planlama Becerisi Çözümleyici Puanlama Anahtarı	1

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan dereceli puanlama anahtarlarının dağılımlarına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre “yazılı anlatımı değerlendirme için derecelendirilmiş puanlama anahtarı” 2 defa kullanılmıştır. Tabloda yer alan diğer dereceli puanlama anahtarlarının her biri çalışmalarda 1 defa kullanılmıştır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarlarının Amaçlarına Göre Dağılımları

Doktora çalışmalarında kullanılan dereceli puanlama anahtarlarının amaçlarına göre dağılımları aşağıda verilmektedir.

Tablo 7.

Dereceli Puanlama Anahtarlarının Amaçlarına Göre Dağılımları

Veri Toplama Aracının Amacı	Dereceli Puanlama Anahtarları
Genel yazma becerisini değerlendirmek	Yazılı Anlatımı Değerlendirme İçin Derecelendirilmiş Puanlama Anahtarı
	Yazılı Anlatım Değerlendirme Rubriği
	Yazma Becerisini Değerlendirme İçin Dereceli Puanlama Anahtarı
İkna edici metin yazma düzeyini belirlemek	İkna edici metin için değerlendirme rubriği
Yaratıcı Yazma Düzeyini Belirlemek	Yaratıcı Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı
	Yaratıcı Yazma Rubric
Bilgilendirici Metin Yazma Becerisini Değerlendirmek	Bilgilendirici Türdeki Metinleri Değerlendirmeye İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı
	Bilgilendirici Metin Dereceli Puanlama Anahtarı
	Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı

Öyküleyici metin yazma becerisini değerlendirmek	Bilgilendirici Metin Puanlama Anahtarı Öyküleyici Metin Dereceli Puanlama Anahtarı Öyküleyici Metin Puanlama Anahtarı Öykü Yazma Becerisi Dereceli Puanlama Anahtarı Hikâye Unsurları Dereceli Puanlama Anahtarı
Dijital öykü yazma becerisini değerlendirmek	Dijital Hikâye Puanlama Anahtarı
Tartışmacı metin yazma düzeyini belirlemek	Tartışmacı Metin Yazma Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı Tartışmacı Anlatımda Tutarlılığı Dereceli Puanlama Anahtarı
Sentez metin yazma düzeyini belirlemek	Sentez Metin Yazma Analitik Değerlendirme Rubriği
Bilgilendirici metinlerin yeniden yazılması sürecinde yapılan değişiklikleri değerlendirmek	Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımında Gerçekleştirilen Değişiklikleri Belirlemeye İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı
Yazma sürecinin planlama aşamasını değerlendirmek	Yazılı Anlatımda Planlama Becerisi Çözümleyici Puanlama Anahtarı

Tabloda dereceli puanlama anahtarlarının amaçlarına göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre genel yazma becerisini değerlendirmek amacıyla yazılı anlatımı değerlendirme için derecelendirilmiş puanlama anahtarı, yazılı anlatım değerlendirme rubriği, yazma becerisini değerlendirme için dereceli puanlama anahtarı; yaratıcı yazma düzeyini belirlemek amacıyla yaratıcı yazma dereceli puanlama anahtarı, yaratıcı yazma rubrik kullanılmıştır. Bilgilendirici metin yazma becerisini değerlendirmek amacıyla bilgilendirici türdeki metinleri değerlendirmeye ilişkin dereceli puanlama anahtarı, bilgilendirici metin dereceli puanlama anahtarı, bilgilendirici metin yazma dereceli puanlama anahtarı, bilgilendirici metin puanlama anahtarı kullanılmıştır. Öyküleyici metin yazma becerisini değerlendirmek amacıyla öyküleyici metin dereceli puanlama anahtarı, öyküleyici metin puanlama anahtarı, öykü yazma becerisi dereceli puanlama anahtarı, hikâye unsurları dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır. Ayrıca dijital öykü yazma becerisini değerlendirmek amacıyla dijital hikâye puanlama anahtarı; tartışmacı metin yazma düzeyini belirlemek amacıyla tartışmacı metin yazma analitik dereceli puanlama anahtarı, tartışmacı anlatımda tutarlılığı dereceli puanlama anahtarı; ikna edici yazma becerisini değerlendirmek amacıyla ikna edici metin için değerlendirme rubriği; sentez metin yazma düzeyini belirlemek amacıyla sentez metin yazma analitik değerlendirme rubriği; bilgilendirici metinlerin yeniden yazılması sürecinde yapılan değişiklikleri değerlendirmek amacıyla bilgilendirici türdeki metinlerin yeniden yazımında gerçekleştirilen değişiklikleri belirlemeye ilişkin dereceli puanlama anahtarı; yazma sürecinin planlama aşamasını değerlendirmek amacıyla yazılı anlatımda planlama becerisi çözümleyici puanlama anahtarı kullanılmıştır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarlarının Geliştirilme Şekillerine Göre Dağılımları

Doktora çalışmalarında kullanılan dereceli puanlama anahtarlarının geliştirilme şekillerine göre dağılımları aşağıda verilmektedir.

Tablo 8.

Dereceli Puanlama Anahtarlarının Geliştirilme Şekillerine Göre Dağılımları

Dereceli Puanlama Anahtarları	Geliştirilme Şekli	
	Araştırmacı Tarafından Geliştirilen	Hazır Olarak Kullanılan
Yazılı Anlatımı Değerlendirme İçin Derecelendirilmiş Puanlama Anahtarı	Uygun (2012) Erdoğan (2012)	
Yazılı Anlatım Değerlendirme Rubriği	Geçici (2019)	
Yazma Becerisini Değerlendirme İçin Dereceli Puanlama Anahtarı	Çevik (2016)	
İkna Edici Metin İçin Değerlendirme Rubriği	Konuk (2017)	
Yaratıcı Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı		Öztürk (2007)

Yaratıcı Yazma Rubrik	Öztürk (2007)	
Bilgilendirici Türdeki Metinleri Değerlendirmeye İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı	Atasoy (2019)	
Bilgilendirici Metin Dereceli Puanlama Anahtarı	Özdemir (2017)	
Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı	Tunagör (2020)	
Bilgilendirici Metin Puanlama Anahtarı	Deniz (2017)	
Öyküleyici Metin Dereceli Puanlama Anahtarı	Özdemir (2017)	
Öyküleyici Metin Puanlama Anahtarı	Başkan (2018)	
Öykü Yazma Becerisi Dereceli Puanlama Anahtarı	Öztürk (2014)	
Hikâye Unsurları Dereceli Puanlama Anahtarı	Can (2016)	
Dijital Hikâye Puanlama Anahtarı	Yamaç (2015)	
Tartışmacı Metin Yazma Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı	Gökçe (2016)	
Tartışmacı Anlatımda Tutarlılığı Dereceli Puanlama Anahtarı		Çağlayan Dilber (2014)
Sentez Metin Yazma Analitik Değerlendirme Rubriği	Geçici (2019)	
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımında Gerçekleştirilen Değişiklikleri Belirlemeye İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı	Atasoy (2019)	
Yazılı Anlatımda Planlama Becerisi Çözümleyici Puanlama Anahtarı	Erbilen (2014)	

Tabloda dereceli puanlama anahtarlarının geliştirilme şekillerine göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre doktora çalışmalarındaki dereceli puanlama anahtarları genellikle araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bunlar arasında iki çalışmada hazır ölçek kullanıldığı görülmektedir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Testlerin Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan testlerin dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 9.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Testlerin Dağılımları

Testler	f
Türkçe Yazılı Anlatım Beceri Testi	2
Dil Bilgisi Başarı Testi	2
Kelime Bilgisi Başarı Testi	2
Yazılı Anlatım Alan Bilgisi Testi	2
Türkçe Okuduğunu Anlama Becerisi Testi	2
Okuduğunu Anlama Başarı Testi	2
Yazma Başarı Testi	1
Çoktan Seçmeli Yazılı Anlatım Becerisi Testi	1
Eleştirel Yazma Başarı Testi	1
Okuma ve Yazma Becerileri Testi	1
Çoktan Seçmeli Okuduğunu Anlama Becerisi Testi	1
Eleştirel Okuma Başarı Testi	1

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan testlerin dağılımlarına ilişkin veriler bulunmaktadır. Buna göre Türkçe yazılı anlatım beceri testi, dil bilgisi başarı testi, kelime bilgisi başarı testi, yazılı anlatım alan bilgisi testi, Türkçe okuduğunu anlama becerisi testi, okuduğunu anlama başarı testi çalışmalarda 2’şer defa kullanılmıştır. Tabloda yer alan diğer testlerin çalışmalarda 1’er defa kullanıldığı görülmektedir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Testlerin Amaçlarına Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan testlerin amaçlarına göre dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Yazma Eğitime Yönelik Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Ölçme Araçları Üzerine Bir İnceleme

Tablo 10.

Testlerin Amaçlarına Göre Dağılımları

Veri Toplama Aracının Amacı	Testler
Yazma becerisi düzeyini belirlemek	Türkçe Yazılı Anlatım Beceri Testi Çoktan Seçmeli Yazılı Anlatım Becerisi Testi
Yazma bilgisi düzeyini belirlemek	Yazılı Anlatım Alan Bilgisi Testi Yazma Başarı Testi Türkçe Okuduğunu Anlama Becerisi Testi Okuduğunu Anlama Başarı Testi
Okuma-yazma ilişkisini belirlemek	Okuma ve Yazma Becerileri Testi Çoktan Seçmeli Okuduğunu Anlama Becerisi Testi Eleştirel Okuma Başarı Testi
Dil bilgisi-yazma ilişkisini belirlemek	Dil Bilgisi Başarı Testi
Kelime hazinesi-yazma ilişkisini belirlemek	Kelime Bilgisi Başarı testi
Eleştirel yazma düzeyini belirlemek	Eleştirel Yazma Başarı Testi

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan testlerin amaçlarına göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre yazma becerisi düzeyini belirlemek amacıyla Türkçe yazılı anlatım beceri testi ve çoktan seçmeli yazılı anlatım becerisi testi; yazma bilgisi düzeyini belirlemek amacıyla yazılı anlatım alan bilgisi testi ve yazma başarı testi kullanılmıştır. Okuma yazma ilişkisini belirlemek amacıyla Türkçe okuduğunu anlama becerisi testi, okuduğunu anlama başarı testi, okuma ve yazma becerileri testi ve çoktan seçmeli okuduğunu anlama becerisi testi kullanılmıştır. Dil bilgisi yazma ilişkisini belirlemek amacıyla dil bilgisi başarı testi; kelime hazinesi yazma ilişkisini belirlemek amacıyla kelime bilgisi başarı testi; eleştirel yazma düzeyini belirlemek amacıyla eleştirel yazma başarı testi kullanılmıştır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Testlerin Geliştirilme Şekillerine Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan testlerin geliştirilme şekillerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 11.

Testlerin Geliştirilme Şekillerine Göre Dağılımları

Testler	Geliştirilme Şekli	
	Araştırmacı Tarafından Geliştirilen	Hazır Olarak Kullanılan
Türkçe Yazılı Anlatım Becerisi Testi	Sever (1993)	Sever (2004)
Yazma Başarı Testi	Karabay (2012)	
Yazılı Anlatım Alan Bilgisi Testi	Bağcı (2007)	
Çoktan Seçmeli Yazılı Anlatım Becerisi Testi		Sever (2004)
Eleştirel Yazma Başarı Testi	Karabay (2012)	
Okuma ve Yazma Becerileri Testi	Özcan (2019)	
Türkçe Okuduğunu Anlama Becerisi Testi	Sever (1993)	Sever (2004)
Okuduğunu Anlama Başarı Testi	Karabay (2012)	Haykır (2012)
Çoktan Seçmeli Okuduğunu Anlama Becerisi Testi		Sever (2004)
Eleştirel Okuma Başarı Testi	Karabay (2012)	
Dil Bilgisi Başarı Testi	Başkan (2018)	
Kelime Bilgisi Başarı Testi	Başkan (2018)	

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan testlerin geliştirilme şekillerine göre dağılımları yer almaktadır. Tabloya göre bu testler genellikle araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bunun yanında testlerin 5'inin hazır olarak kullanıldığı görülmektedir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Formların Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan formların dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 12.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Formların Dağılımları

Form	f	Form	f
Kişisel Bilgi Formu	15	Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılma İşlevlerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form	1
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	10	Yazma Süreci Formu	1
Öğretmen Görüşme Formu	5	Yazmada Zihinsel Tasarım Sürecinde Kendisini Değerlendirme Formu	1
Öğrenci Görüşme Formu	4	Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Uzman Değerlendirme Formu	1
Gözlem formu	3	Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Öğretmen Değerlendirme Formu	1
Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu	1	Paragraf Düzeyinde Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	1
Yapılandırılmış Görüşme Formu	1	Derste İşlenecek Konuya Uygun Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	1
Öyküleyici Metin Yazma Becerisi Değerlendirme Formu	1	Kelimelerin Anlam İnceliklerini Sezdirme Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	1
İkna Edici Metin İçin Öz Değerlendirme Formu	1	Dil Bilgisi Konusunu Sezdirme Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	1
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımının Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form	1	Bilgilendirici Metin Yazma Değerlendirme Formu	1
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılan Dil Birimlerine Göre Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form	1		

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan formlara ilişkin sayısal dağılım yer almaktadır. Buna göre en fazla kullanılan formlar kişisel bilgi formu (f=15) ve yarı yapılandırılmış görüşme formudur(f=10). Çalışmalarda ayrıca öğretmen görüşme formu, öğrenci görüşme formu ve gözlem formu da zaman zaman kullanılmaktadır. Tabloda yer alan diğer formların çalışmalarda 1'er defa kullanıldığı görülmektedir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Formların Amaçlarına Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan formların amaçlarına göre dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 13.

Formların Amaçlarına Göre Dağılımları

Veri Toplama Aracının Amacı	Formlar
Katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek	Kişisel bilgi formu
Araştırma sürecinde nicel verileri desteklemek	Gözlem formu
Araştırmaya ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek	Öğrenci görüşme formu
Araştırmaya ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek	Öğretmen görüşme formu
Yazma beceri düzeyini belirlemek	Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu
Araştırmaya ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Öykü türünde yazılan metinleri değerlendirmek	Öyküleyici Metin Yazma Becerisi Değerlendirme Formu
Bilgilendirici türde yazılan metinleri değerlendirmek	Bilgilendirici Metin Yazma Değerlendirme Formu

Yazma Eğitimine Yönelik Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Ölçme Araçları Üzerine Bir İnceleme

Yazılan metnin yazar tarafından değerlendirilmesini sağlamak	İkna edici metin için öz değerlendirme formu
Paragraf düzeyinde metin yazma becerilerini değerlendirmek	Belirlenen Bir Konuda Paragraf Düzeyinde Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu
Derste işlenecek konuya ilişkin yazılan metinleri değerlendirmek	Derse Hazırlık Amacıyla Derste İşlenecek Konuya Uygun Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu
Kelimelerin anlam inceliklerini ve dil bilgisi konularını sezdirmek amacıyla yazılan metinleri değerlendirmek	Kelimelerin Anlam İnceliklerini Sezdirmek Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu Dil Bilegisi Konusunu Sezdirmek Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımının Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form
Bilgilendirici metinleri yeniden yazma becerilerini değerlendirmek	Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılan Dil Birimlerine Göre Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılma İşlevlerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form
Yazma sürecinin aşamalarını takip etmek	Yazma Süreci Formu Yazmada Zihinsel Tasarım Sürecinde Kendisini Değerlendirme Formu
Yazma sürecinde zihinsel tasarım aşamalarını değerlendirmek	Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Uzman Değerlendirme Formu Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Öğretmen Değerlendirme Formu

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan formların amaçlarına göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre Katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu; araştırmanın nicel verilerini belirlemek amacıyla gözlem formu; araştırmaya ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla öğrenci görüşme formu; öğretmen görüşme formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmaktadır. Diğer yandan öykü türünde yazılan metinleri değerlendirmek amacıyla öyküleyici metin yazma becerisi değerlendirme formu, bilgilendirici metinleri değerlendirmek amacıyla bilgilendirici metin yazma değerlendirme formu, ikna edici metni yazarı tarafından değerlendirmek amacıyla ikna edici metin için öz değerlendirme formu, paragraf düzeyinde metin yazma becerisini değerlendirmek amacıyla belirlenen bir konuda paragraf düzeyinde yazılan metinleri değerlendirme formu kullanılmıştır. Bunun dışında derste işlenecek konuya ilişkin yazılan metinleri değerlendirmek amacıyla Derse Hazırlık Amacıyla Derste İşlenecek Konuya Uygun Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu, Kelimelerin anlam inceliklerini ve dil bilgisi konularını sezdirmek amacıyla yazılan metinleri değerlendirmek amacıyla Kelimelerin Anlam İnceliklerini Sezdirmek Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu ve Dil Bilegisi Konusunu Sezdirmek Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu kullanılmaktadır. Bilgilendirici metinden yazma becerilerini değerlendirmek amacıyla Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımının Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form, Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılan Dil Birimlerine Göre Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form ve Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılma İşlevlerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form kullanılmıştır. Son olarak yazma sürecinin aşamalarını takip etmek amacıyla yazma süreci formu, yazma sürecinde zihinsel tasarım aşamalarını değerlendirmek amacıyla Yazmada Zihinsel Tasarım Sürecinde Kendisini Değerlendirme Formu, Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Uzman Değerlendirme Formu ve Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Öğretmen Değerlendirme Formu kullanılmıştır.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan Formların Geliştirilme Şekillerine Göre Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan formların geliştirilme şekillerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 14.
Formların Geliştirilme Şekillerine Göre Dağılımları

Veri Toplama Aracı	Geliştirilme Şekli	
	Araştırmacı Tarafından Geliştirilen	Hazır Olarak Kullanılan
Kişisel bilgi formu	Özcan (2019), Özdemir (2014), Gökçe (2016), Bağcı Ayrancı (2013), Topuzkanamış (2014), Sever (2019), Kardaş (2013), Şengül (2011), Eğilmez (2010), Süğümlü (2016), Özüdoğru (2017), Demirel (2021), Karabay, (2012) Akbaba (2020), Barutçu (2017), Tunagör (2020)	Bacanlı (2004)
Gözlem formu	Coşkun (2010), Uygun (2012), Erdoğan (2012), Gökçe (2016)	
Öğrenci görüşme formu	Coşkun (2010), Uygun (2012), Aktaş (2019), Erdoğan (2012), (Gökçe 2016)	
Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu		MEB (2006)
Yapılandırılmış Görüşme Formu	Coşkun (2014) Tavşanlı (2019), Barutçu (2017), Topuzkanamış (2014), Sever (2019), Türker (2014), Geçici (2019), Özüdoğru (2017), Demirel (2021), Müldür (2017), Tunagör (2020)	
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	Akbaba (2020)	
Öyküleyici Metin Yazma Becerisi Değerlendirme Formu	Müldür (2017)	
Bilgilendirici Metin Yazma Değerlendirme Formu	Konuk, (2017)	
İkna edici metin için öz değerlendirme formu	Coşkun (2014)	
Belirlenen Bir Konuda Paragraf Düzeyinde Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	Coşkun (2014)	
Derse Hazırlık Amacıyla Derste İşlenecek Konuya Uygun Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	Coşkun (2014)	
Kelimelerin Anlam İnceliklerini Sezdirme Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	Coşkun (2014)	
Dil Bilgisi Konusunu Sezdirme Amacıyla Yazılan Metinleri Değerlendirme Formu	Atasoy (2019)	
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazımının Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form	Atasoy (2019)	
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılan Dil Birimlerine Göre Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form	Atasoy (2019)	
Bilgilendirici Türdeki Metinlerin Yeniden Yazılma İşlevlerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Genel Form	Atasoy (2019)	
Yazma Süreci Formu	Çevik (2016)	
Yazmada Zihinsel Tasarım Sürecinde Kendisini Değerlendirme Formu	Çevik (2016)	
Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Uzman Değerlendirme Formu	Çevik (2016)	
Yazmada Zihinsel Tasarım Süreci Öğretmen Değerlendirme Formu	Çevik (2016)	

Tabloda doktora çalışmalarında kullanılan formların geliştirilme şekillerine göre dağılımları yer almaktadır. Tabloya göre çalışmalarda kullanılan formlar genellikle araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Hazır olarak kullanılan formların sayısı 2 olarak tespit edilmiştir.

Doktora Çalışmalarında Kullanılan “Diğer” Başlığı Altındaki Ölçme Araçlarının Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Doktora çalışmalarında kullanılan “diğer” ölçme araçlarının dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 15.

“Diğer” Başlığı Altındaki Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Veri Toplama Araçları	f
Öğrencilerin Yazdıkları Yazılı Anlatım Kâğıtları	14
Araştırmacı Günlüğü	6
Öğrenci Günlüğü	5
Öğretmen Günlüğü	2
Kontrol Listesi	2
Yazı Yazma Düşünce Anketi	1
Öğrencilerin Yazma Performanslarını Açığa Çıkaran Açık Uçlu Uyarılar	1
Öğrenci Yansılar	1
Araştırmacı Alan Notları	1

Tabloda “diğer” başlığı altında tespit edilen ölçme araçlarına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre “diğer” başlığı altında en sık olarak kullanılan ölçme araçları öğrencilerin yazdıkları yazılı anlatım kâğıtları (f=14) olmuştur. Araştırmacı günlüğü (f=6) ve öğrenci günlüğü (f=5), öğretmen günlüğü (f=2) ve kontrol listesi (f=2) kullanılan ölçme araçlarıdır. Tabloda yer alan diğer ölçme araçları ise 1’er defa kullanılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlar yer almaktadır. İlk sonuç doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçlarının sayısal dağılımlarına ilişkindir. Buna göre doktora çalışmalarında toplam 96 ölçme aracı kullanılmıştır. Bunların 33’ü ölçek, 21’i puanlama anahtarı (rubric), 21’i form, 12’si test türündedir. “Diğer” kategorisindeki ölçme araçlarının sayısı ise 9 olarak belirlenmiştir.

Doktora tezlerinde kullanılan ölçeklerin dağılımına bakıldığında en fazla kompozisyon değerlendirme ölçeği ile yazma motivasyonu ölçeğinin kullanıldığı, onları sırasıyla hikâye elementleri değerlendirme ölçeği, yazılı anlatım değerlendirme ölçeği, yazma kaygısı ölçeği, yazmaya yönelik tutum ölçeği ve 6+1 analitik yazma ve değerlendirme ölçeği takip etmektedir. Doktora çalışmalarında en fazla kullanılan ölçeklerden hareketle bu çalışmalarda içerik olarak öğrencilerin yazma becerisi düzeylerinin, öyküleyici metin yazma becerilerinin, yazmaya ilişkin motivasyon, kaygı ve tutum düzeylerinin tespit edilmeye çalışıldığı söylenebilir. Elbir ve Yıldız (2012) yazma eğitimi alanında gerçekleştirilen lisansüstü çalışmaları inceledikleri araştırmada bezer bir sonuca ulaşmışlardır. Buna göre yazmayla ilgili lisansüstü çalışmalarda en fazla yazma becerisi daha sonra yazma teknikleri ve yazmaya karşı tutum konu edilmektedir. Amaçları açısından dağılımlarına bakıldığında ölçeklerin genellikle yazma becerisini, yazmaya yönelik tutumları, yazmaya yönelik öz yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla kullanıldığı tespit edilmiştir. Ölçeklerin amaçlarına göre dağılımları, doktora çalışmalarının içerik açısından yoğunlaştıkları konulara ilişkin yorumu destekler niteliktedir. Tok ve Potur (2015) yazma eğitime yönelik çalışmaların eğilimleriyle ilgili gerçekleştirdikleri araştırmada genel yazma becerisinin belirlenmesine, yazma kaygısına, yazma tutumlarına ve yazma motivasyonuna yönelik çalışmalar tespit etmişlerdir. Doktora çalışmalarında ölçeklere ilişkin ulaşılan başka bir sonuç da bu ölçeklerin geliştirilme şekline ilişkindir. Doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçları, *a. araştırmacı tarafından geliştirilerek kullanılan ölçme araçları* ve *b. daha önce başkası tarafından geliştirilip doktora tezinde*

hazır olarak kullanılan ölçme araçları olarak iki başlıkta değerlendirilmiştir. Buna göre doktora çalışmalarında kullanılan ölçeklerin geliştirilme şekli açısından birbirine çok yakın olduğu belirlenmiştir. Doktora çalışmalarında kullanılan ölçme aracı türlerinden birisi de dereceli puanlama anahtarıdır. Bunlar arasında “yazılı anlatımı değerlendirme için derecelendirilmiş puanlama anahtarı”nın 2 defa kullanıldığı, geriye kalan 19 dereceli puanlama anahtarının 1’er defa kullanıldığı görülmektedir. Doktora çalışmaları incelendiğinde öyküleyici metin yazma becerisini değerlendirmek için 4, bilgilendirici metin yazma becerisini değerlendirmek için 4, genel yazma becerisini değerlendirmek için 3, yaratıcı yazma becerisini değerlendirmek için 2, tartışmacı metin yazma becerisini değerlendirmek için 2 dereceli puanlama anahtarı kullanıldığı görülmektedir. Bu durum dereceli puanlama anahtarlarının kullanıldığı doktora çalışmalarında içerik olarak genellikle metin türlerinin konu edildiğini göstermektedir. Tok ve Potur (2015) bu sonuçla benzer şekilde yazma çalışmalarını inceledikleri araştırmada üzerinde durulan konuların yazma yöntemleri ve farklı türlerde metin yazmaya yönelik olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Karagöz ve Şeref (2020) yazmayla ilgili makaleleri inceledikleri araştırmada yama becerisi ile ilgili temel konular arasında yazma öğretimi ve yaratıcı yazma kavramlarının bulunduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmacılar bu sonucun yazma becerisi alanyazınında sıklıkla üzerinde durulan konular hakkında bilgi vermesi bakımından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmada dereceli puanlama anahtarları ile ilgili olarak ulaşılan başka bir sonuç bunların genellikle araştırmacılar tarafından geliştirildiğidir. Dereceli puanlama anahtarlarının araştırmacılar tarafından geliştirilmesi her çalışmada yazma becerisi ile ilgili olarak ele alınan kavram veya kavramların diğer çalışmalardan farklı boyutlarda incelendiğini göstermektedir. Bununla birlikte öyküleyici ve bilgilendirici metin yazma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri konularında toplanan çalışmalarda da her araştırmacının kendisinin geliştirdiği dereceli puanlama anahtarının kullanıldığı görülmektedir. Doktora çalışmalarında bu durumla ilgili herhangi bir açıklama yapılamamış olsa da bu durum araştırmacıların benzer konulara ilişkin daha önceden geliştirip kullandıkları dereceli puanlama anahtarlarında bazı eksiklikler gördükleri ihtimalini güçlendirmektedir. Doktora çalışmalarında kullanılan ölçme araçlarından birisi de testlerdir. Bu testlerin dağılımlarına bakıldığında çalışmalarda Türkçe yazılı anlatım beceri testi, dil bilgisi başarı testi, kelime bilgisi başarı testi, yazılı anlatım alan bilgisi testi, Türkçe okuduğunu anlama becerisi testi ve okuduğunu anlama başarı testinin kullanıldığı belirlenmiştir. Bu testler doktora çalışmalarında yazma becerisi düzeyini, yazma bilgisi düzeyini, okuma yazma ilişkisini, dil bilgisi yazma ilişkisini, kelime hazinesi yazma ilişkisini, eleştirel yazma düzeyini belirlemek amaçlarıyla kullanılmıştır. Bu sonuçlar doktora çalışmalarında testlerin önemli oranda kullanıldığını göstermektedir. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) da Türkçe eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü çalışmaları inceledikleri araştırmalarında kullanılan ölçme araçlarını değerlendirmişlerdir. Bu araştırmada ölçme aracı olarak kullanılan başarı testlerinin sayısı 52; tutum, algı, yetenek ve kişilik testlerinin sayısı 38; alternatif testlerin sayısı ise 19 olarak belirlenmiştir. Testlere ilişkin bu sayılar araştırmacının sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmada incelenen ölçme araçlarından formlara ilişkin dağılıma bakıldığında doktora çalışmalarında en fazla kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu, öğretmen görüşme formu, öğrenci görüşme formu ve gözlem formu kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu formlar katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek, araştırmacının nicel verilerini toplamak, araştırmaya ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) da Türkçe eğitimiyle ilgili lisansüstü çalışmaları değerlendirdikleri araştırmalarında 15 gözlem formu ile 29 görüşme formu kullanıldığını tespit etmişlerdir. Bunlardan özellikle görüşme formlarının kullanılması son dönemlerde yazma becerisiyle ilgili deneysel ve karma yöntemlere göre gerçekleştirilen araştırmaların sayısının artmasıyla ilgili olabilir. Bu türden çalışmalarda araştırmacı ulaştığı nicel verileri nitel verilerle destekleme ihtiyacı duymakta ve bunun sonucu olarak görüşme formlarını sıklıkla kullanmaktadır. Ayrıca yazma becerisine yönelik nitel çalışmaların sayısının artması da bunu desteklemektedir. Uyar (2016) bu duruma değinerek son çeyrek asırda yapılan araştırmaların bir bölümünde çeşitli öğretimsel programların etkililiğinin sınındığını, bunun temel gayesinin de yazılı anlatımın niteliğini artırmak olduğunu belirtmiştir. Elbir ve Yıldız (2012) lisansüstü çalışmaların yöntem açısından incelendiğinde karma ve müdahaleli (deneysel) araştırmaların sayısında artış olduğunu belirleyerek bu yorumu desteklemektedir. Doktora çalışmalarında kullanılan formlarla ilgili ulaşılan başka bir sonuç da tamamına yakınının araştırmacılar tarafından geliştirildikleridir. Bunun temel nedeni

her araştırmacının çalışma konusuyla ilgili olarak katılımcılardan toplamayı amaçladığı kişisel bilgilerin farklılıklar içermesi ve özellikle görüşme formlarındaki soruların çalışmanın konusuyla birlikte şekillenmesi gerekliliğidir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülmediği; deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla insan ya da hayvan kullanılmadığı; klinik çalışma olmadığı; kişisel verileri içermediğinden etik kurul onayı alınmamıştır.

Yazarların Katkı Oranı

Bu çalışmada yazarların katkı oranı 1. yazar % 50, 2. yazar % 50 şeklinde gerçekleşmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada taraflar arasında çıkar teşkil edebilecek herhangi bir durum veya ilişki bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Ak, E. (2011). *Yaratıcı yazma tekniklerinin ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akbayır, S. (2006). *Yazılı anlatım biçimlerinin yazma becerisi edinimindeki işlevleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2001). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, H. (2015). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alihanoğlu, N. B. Ç. (2011). *İlköğretim 4. sınıf Türkçe dersi öğretiminde çoklu zekâ uygulamalarının öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerileriyle ilgili deneysel bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Alkan, Z. N. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım hataları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Altuner, G. Ş. (2017). *6+1 analitik yazma ve değerlendirme modelinin sınıf öğretmenliği öğrencilerinin yazılı anlatım becerisi ve öz yeterliği ile yazma kaygısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Anılan, H. (2006). *Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde kelime ağı oluşturma yönteminin etkililiği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Avcı, E. (2006). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yaptıkları yazılı anlatım yanlışlarının incelenmesi (Muğla ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bağcı, H. (2007). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatım derslerine yönelik tutumları ile yazma becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bahar, M. (2006). *Teorik gramer bilgisi ile yazılı anlatım bozukluğu arasındaki ilişki (ilköğretim II. kademe Uşak örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Büyükkız, K. K. (2007). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin söz dizimi ve anlatım bozukluğu açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, R. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarında paragraf düzeyinde bağdaşıklık ve tutarlılık* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Canitez, A. (2014). *8. sınıf öğrencilerinin yazma motivasyonu ile yazılı anlatım beceri düzeyleri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Coşkun, İ. (2010). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerindeki gelişimin birbirini etkileme durumu: Eylem araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çabaz, Y. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Kırklareli/Merkez örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Çelikkpazu Ekinci, E. (2006). *Erzurum merkez ilçe ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Deniz, K. (2000). *Yazılı anlatım becerileri bakımından köy ve kent beşinci sınıf öğrencilerinin durumu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Dölek, O. (2016). *Akran etkileşimine dayalı yazma etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Dumanlı, M. (2014). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatım öz yeterlik inançlarının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Duran, S. (2010). *Yaratıcı yazma yaklaşımının yazılı anlatım becerisinin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Elbir, B. ve Yıldız, H. (2012). İlköğretim yazma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarının değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30, 1-11.
- Erbilen, M. (2014). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda planlama becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Erbilen, M. (2021). *Yazma öncesi etkinliklerinin yazma motivasyonuna ve yazma başarısına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Erdiken, B. (1989). *Eskişehir Sağırlar Okulu ve Anadolu Üniversitesi İçem'de ortaokul sınıflarına devam eden 13-14 yaş işitme engelli öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Erdiken, B. (1996). *Anadolu Üniversitesi İÇEM Lise düzeyindeki işitme engelli öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde iş birliği gözlem yöntemi ile anlatım yönteminin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Erdoğan, Ö. (2012). *Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatım becerisine ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Esan, U. (2006). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebi söz diziminin (Tarık Buğra) karşılaştırılması (Bolvadin örneği/yazılı anlatım)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., ve Hyun, H. H. (2007). *How to design and evaluate research In education* (8th ed.). New York: Mc Graw Hill.
- Gedik, M. (2008). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir inceleme (Erzurum örnekleme)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşım ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Hamzadayı, E. (2010). *Bütünleştirilmiş öğrenme-öğretme yaklaşımının Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hancı, G. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Uşak/Banaz örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Haykır, H. A. (2012). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisi ile yazılı anlatım becerisi arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Irmak, E. (2019). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatımlarında bağdaşıklık düzeyleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- İlaslan, B. (2007). *Ortaöğretim ikinci sınıf öğrencilerinde görülen yazılı anlatım bozuklukları ve bu bozuklukların giderilmesi için çeşitli öneriler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaldırım, A. (2014). *6+1 analitik yazma ve değerlendirme modelinin ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Karabulut, H. (2006). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebî söz diziminin (Reşat Nuri Güntekin) karşılaştırılması (Uşak örneği/yazılı anlatım)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2020). Yazma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir inceleme: Web of Science veri tabanında eğilimler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 67-86.
- Karateke, E. (2006). *Yaratıcı dramının ilköğretim II. kademedeki 6.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine olan etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kardaş, M. N. (2013). *İş birlikli öğrenme yönteminin sınıf öğretmeni adaylarının yazılı anlatım becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kelağası, İ. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım beceri düzeyleri ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kırbaş, A. (2006). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Koçak, A. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Nalçı, H. (2006). *Uşak il merkezindeki 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Özbay, M. (1995). *Ankara merkez ortaokullarındaki üçüncü sınıf öğrencilerin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özdemir, O. (2017). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde ters yapılandırılmış öğretim yönteminin etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pekaz, K. (2007). *İlköğretim sekizinci sınıf yazılı anlatımlarındaki ses olayları, noktalama, imlâ hataları ve anlatım bozukluklarının düzeltilmesinde ipucu ve geri bildirim teknikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Sever, E. (2013). *Süreç temelli yazma modellerinin ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım ve yaratıcı yazma becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Sever, S. (1993). *Türkçe öğretiminde uygulanan tam öğrenme kuramı ilkelerinin öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerindeki erişime etkisi* (Yayımlanmış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, C. (2004). *İlköğretim II. kademe yazılı anlatım becerisinin etkin öğrenme yöntemleriyle geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şahin, E. Y., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Şimşek, Ö. (2000). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin incelenmesi ve bilgisayar destekli yazılı anlatım* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. (2011). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Tavşanlı, Ö. F. (2019). *Süreç temelli yazma modüler programının ilkökul 2. sınıf öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutum, yazılı anlatım becerisi ve yazar kimliği üzerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Tekşan, K. (2001). *Yazılı anlatım geliştirmede ön hazırlığın etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Temizkan, M. (2003). *Yazılı anlatım etkinliği çerçevesinde Türkçe öğretmenlerinin çalışmalarına ilişkin bir değerlendirme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Temizkan, M. ve Erdevir, M. (2020). Yazılı anlatımla ilgili yüksek lisans tezlerinde kullanılan değişkenler üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1218-1244.
- Temur, T. (2001). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım beceri düzeyleri ile okul başarıları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tok, M. ve Potur, Ö. (2015) Yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2010-2014 Yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.
- Topuzkanamış, E. (2014). *Yazma stratejileri öğretiminin Türkçe öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım başarıları ve yazma kaygısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Töremen, Ö. (2008). *Erzurum merkez ilçe ilköğretim okullarındaki 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Türkan, S. (2006). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebî söz diziminin (Mustafa Necati Sepetçioğlu) karşılaştırılması (Uşak Örneği/Yazılı Anlatım)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Türker, F. M. (2014). *Web tabanlı uzaktan Türkçe öğretimi uygulamalarının yazılı anlatım dersinde başarı ve tutuma etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Tüysüz, H. (2007). *Gediz (Merkez) ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin aktif kelime servetlerinin tespiti (yazılı anlatım) (Gediz ilçe örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Uça, M. (2003). *İstanbul'da seçilen ilköğretim okullarının altıncı sınıf Türkçe derslerinde tespit edilen yazılı anlatım bozuklukları ve öneriler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uyar, Y. (2016). Yazma becerisini geliştirmeye yönelik araştırmalar: Son çeyrek asrın değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11(3), 2273-2294.

- Uygun, M. (2012). *Öz düzenleme stratejisi gelişimi öğretiminin yazılı anlatıma, yazmaya yönelik öz düzenleme becerisine, kalıcılığa ve tutuma etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ültay, E. ve Ültay, N. (2021). Context-based physics studies: A thematic review of the literature. *Hacettepe University Journal of Education*, 29(3), 197-219.
- Üstün, Ö. (2007). *Ortaöğretim üçüncü sınıfta Türk dili ve edebiyatı dersinde karikatür kullanımının yazılı anlatım öğretimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemi*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Zorbaz, K. Z. (2010). *İlköğretim okulu öğrencilerinin yazma kaygı ve tutukluğunun yazılı anlatım becerileriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Extended Abstract

Introduction

Writing is defined based on emphasizing some common points, although there are minor differences among them. The emphasis in the definitions of writing is on automation, sharing, planning, and structuring. Accordingly, writing begins with the design of what is meant to be expressed in mind. As a result of this design process, words ready to be shared are created. In the last stage, these words are automatically shared with the target audience.

Writing is an important language skill in many ways, first of which, is enhancing communication between people. In addition, it contributes to mental processes such as regular thinking, ordering, classifying, making connections, and choosing. It is an activity that has an important role in ensuring both individual and social permanence. Through writing, people convey their experiences and knowledge to each other. When considered on the social level, it is seen that it fulfills functions of the formation of culture and its transmission between generations.

Academic studies in our country about writing, which stands out with its importance and functions in terms of individual and social life, have a history of about thirty years. Postgraduate studies on writing skills and written expression, which started in the late 1980s and early 1990s, have not been quantitatively intensive. Looking at the process from 2010 to the present, postgraduate studies on writing skills have diversified in terms of content.

The enrichment of postgraduate studies on written expression skills in terms of both number and subject diversity makes it necessary and important to evaluate these studies from various aspects. These studies generally focus on dimensions such as type of written expression studies, university where they are conducted, and distribution of years. In addition, in these evaluation studies, it is seen that the topics such as the distribution of subjects of the studies on written expression skills, methods used, information regarding selected sample are also evaluated. In this research, measurement tools employed in doctoral dissertations on writing skills were discussed. In this context, the aim of the research was to examine the measurement tools used in doctoral dissertations on writing skills in Türkiye in terms of name, type, purpose, and way of development. This is important in that it includes a dimension that has not been addressed in previous evaluation studies on written expression.

Method

Document analysis, one of the qualitative research methods, was performed in this research. It was aimed to examine the measurement tools used in doctoral studies on writing education. Providing data by analyzing written documents that contain information about facts and events related to the subject examined within the scope of the research is called document analysis.

The data set of this research consisted of doctoral studies on writing education. To access the data set, searches were made using the keywords "written expression, writing education, writing skill" on www.yok.gov.tr. Based on the searches, a total of 92 doctoral studies, 47 of which were related to written expression, 10 were related to writing education, and 35 were related to writing skills, were identified and these studies were evaluated in accordance with the following criteria: The study

1. must be carried out in Turkish.
2. must be related to native speakers.
3. must include a measurement tool.

As a result of the evaluation made according to the criteria above, the remaining studies were examined according to whether they were common in the direction of the searched keywords or not. The data set was reached by choosing one of the collaborative studies. In this context, the data set of the research included 55 doctoral dissertations.

“Measurement Tools Evaluation Form” developed by the researcher was used for data collection. Measurement Tools Evaluation Form a. The name of the measurement tool, b. The purpose of the measurement tool, c. The way the measurement tool was developed, d. It consists of 4 dimensions, including the type of measurement tool.

Content analysis was performed to analyze the data in this study to examine the measurement tools used in postgraduate studies on writing education. The basic process in content analysis is to gather similar data within the framework of certain concepts and themes and to interpret them in a way that the reader can understand.

Results and Discussion

It is about the numerical distribution of the measurement tools used in doctoral studies. Accordingly, a total of 96 measurement tools were used in doctoral studies. 33 of them were scale, 21 of them were rubric, 21 of them were form and 12 of them were test type. The number of measurement tools in the “other” category was found as 9.

When the distribution of the scales used in doctoral dissertations was examined, it was seen that the composition evaluation scale and the writing motivation scale were used the most, followed by the story elements evaluation scale, the written expression evaluation scale, the writing anxiety scale, the attitude towards writing scale and the 6+1 analytical writing and evaluation scale. Based on the most used scales in doctoral studies, it can be said that in these studies, the students' level of writing skills, narrative text writing skills, motivation, anxiety and attitude levels towards writing were tried to be determined.

One of the types of measurement tool used in doctoral studies was rubric. It was seen that the "graded rubric for evaluating written expression" was used twice, and the remaining 19 rubrics were used once each. When doctoral studies were examined, it was seen that 4 rubrics were used to evaluate narrative text writing skills, 4 to evaluate informative text writing skills, 3 to evaluate general writing skills, 2 to evaluate creative writing skills, and 2 to evaluate argumentative text writing skills. This revealed that in doctoral studies in which rubrics were used, text types were generally the subject of content.

One of the measurement tools used in doctoral studies was tests. Considering the distribution of these tests, it was determined that Turkish written expression skill test, grammar achievement test, vocabulary achievement test, written expression content knowledge test, Turkish reading comprehension skill test and reading comprehension achievement test were used in the studies. These tests were used in doctoral studies to determine the level of writing skill, the level of writing knowledge, the literacy relationship, the grammar-writing relationship, the vocabulary-writing relationship, and the critical writing level. These results showed that tests were used significantly in doctoral studies.

When the distribution of the forms was examined, it was determined that personal information form, semi-structured interview form, teacher interview form, student interview form, and observation form were used in doctoral studies the most. These forms were used to determine the personal characteristics of the participants, to collect the quantitative data of the research, and to determine the opinions of the students and teachers about the research. The forms used in doctoral studies were generally developed by the researchers. The main reason for this is that the personal information that each researcher aims to collect from the participants regarding the study subject contains differences and especially the questions in the interview forms must be shaped together with the subject of the study.